

64

HIZTEGI BATUA

epai - erretratu

- epai
 epaiketa
 epail *Heg h. martxo*
 epaile
 epaimahai
 epaimahaiburu
 epaimahaiko iz
 epaitegi
 epaitu, epai(tu), epaitzen
 epe epeka
 epel
 epeldu, epel(du), epeltzen
 epeltasun
 eper
 eperki
 eperkume
 epifania
 epika
 epiko
 epistola
 epopcia
 epotx* c. ipotx
 era
 era berean
 erako (izond: *aziendentzat txit leku ona eta erakoa*)
 erara (adlag: *nire gogamenak erara eta egoki adieraztea*)
 craz (adlag: *auzotegi honetako baserritarrak nahikoa eraz eta polito bizi ziren*)
 erabaki 1 erabaki, erabakitzen ad
 erabaki 2 iz
 erabakiarazi, erabakiaraz, erabakiarazten
 erabakigarri
 erabakior* c. erabakigarri
 erabakitzaille
 erabakizun
 erabat
 erabateko
 eraberritu, eraberrri, eraberritzen
 eraberritze
 erabide
 erabilaldi
 erabilarazi, erabilaraz, erabilarazten

erabilera
 erabilerraz
 erabilgaitz
 erabilgarri
 erabilgarritasun
 erabili, erabil, erabiltzen
 erabilpen h. erabilera
 erabiltzaile
 eradoski, eradoski, eradoskitzen
 eragabe
 eragabekeria
 eragabeki
 eragaitz 1 iz. 'zailtasun, eragozpen': *bi eragaitz aurkitzen dizkiot nik gaztelaniari neurtitzerako;*
 2 izond
 eragiketa
 eragile
 eragin 1 eragin, eragiten, *du/dio ad : hotzak dardara eragiten du; gizon batengan eragin nahi izan*
zuen ezbehar eta okerragatik; motorrak eragiten dio ardatzari
 eragin 2 iz
 eraginarazi, eraginaraz, eraginarazten
 eragingarri
 eraginkor
 eragite = eragin 2
 eragon *Bizk: lanari daragoio, 'lancan ari da'*
 eragotzi, eragotz, eragozten: 1 *Ipar, zah. 'egotzi'; 2 Heg 'debekatu'. Objektua aditza dencan: argia*
ikustea eragozten didatenak; 3 erdarazko molestar, deranger: eragozten dizu hain berandu
deitzeak?
 eragozgarri
 eragozle
 eragozpen 'lanak': *barka eragozpenak*
 eragozpide
 eraiki, eraiki, eraikitzen
 eraikiarazi, eraikiaraz, eraikiarazten
 eraikin
 eraikitzaile
 eraikuntza
 erail, erail, erailtzen, *du ad*
 eraile
 erailketa
 eraitsarazi, eraitsaraz, eraitsarazten
 eraitsi, eraits, eraisten: 'jaitsarazi, bota': *agintedunak eraisten ditu beren aukietatik*
 erakargarri
 erakarmen
 erakarpen
 erakarrarazi, erakarraraz, erakarrarazten
 erakarri, erakar, erakartzen
 erakatsi *Ipar h. irakatsi*
 eraketa
 erakunde
 erakusbide
 erakusgai
 erakusgarri 1 iz: *orduko hizkuntzaren erakusgarri zenbait; 2 izond: hau bai amodiozko proba era-*
kusgarria
 erakusketa
 erakusle
 erakusleiho
 erakusmahai
 erakusmen

erakuspen
 erakustaldi
 erakustareto
 erakustazoka
 erakuste: *erakuste oneko liburuak*
 erakustoki
 erakutsarazi, erakutsaraz, erakutsarazten
 erakutsi 1 erakuts, erakusten ad
 erakustera eman: *biziki maite nauela erakustera eman dit*
 erakutsi 2 iz: *ez duzu nire erakutsien beharrik*
 eraldatu, eralda(tu), eraldatzen
 eraldatze: *egurraren eraldatze-prozesuak*
 eralgi, eralgi, eralgitzen: *dirutza handia eralgi zuen*
 eralgiarazi, eralgiaz, eralgiazten
 eralki, eralki, eralkitzen h. bahetu
 eramaile
 eraman, eraman, eramaten
 aitzina eraman
 atoian eraman
 atxilo eraman
 aurrera eraman
 gogoan eraman
 gaizki eraman
 eramanarazi, eramanaraz, eramanarazten
 eramangaitz
 eramangarri: *askoren artean banatu da karga, eramangarriago gerta dadin; lanpa eramangarria, konputagailu eramangarria*
 eramankizun iz 'sufrimendu'
 eramankor: *onginahi eta amodio egiazkoa eramankorra da*
 eransgarri
 eranskailu
 eranskin
 eranskor
 erantsi, erants, eransten
 erantzi, erantz, erantzten
 erantzuera h. erantzun 2
 erantzuki 'Norbaiti bere hutsa, hobena edo gaizki egina aurpegira botatzea edo gaitzestea': *norbaitek erantzuki hau egin dio Euskaltzaindiari: espainol gisa jokatu duela*
 erantzukizun = erantzunbehar
 erantzule
 erantzun 1 erantzun, erantzuten ad
 erantzun 2 iz
 erantzunarazi, erantzunaraz, erantzunarazten
 erantzunbehar = erantzukizun
 erantzupen h. erantzun 2
 erasan, erasan, erasaten, dio ad: 1'craso, eragin': *eguzkiak erasan dio; gure herriek biziro erasan zioten; 2 'esazarazi'; 3 Naf 'curia egin': berandu arte erasan du; erasaten badu, elurra eginen du*
 erasi, eras, erasten. Batez ere *Ipar* 'hitz egin, murmurikatu'. Batez ere forma trinkoetan
 erasia iz
 erasian
 erasiaka
 erasiatu, erasia(tu), erasiatzen *Ipar* 'errieta egin'
 eraskin* c. eranskin
 craskor* c. eranskor
 eraso 1 eraso, erasotzen ad
 eraso 2 iz
 erasoaldi

erasoka
 eraspén 'debozioa'
 eratorbide
 eratorpen
 eratorri, erator, eratorzen
 eratu, era(tu), eratzen
 eratziki, eratziki, eratzikitzen
 eratzan Liter 'etzanarazi'
 erauntsi 1 eraunts, eraunsten. Batez ere forma trinkoetan eta *dio* ad: *ateak ateari darauntsanean*
 erauntsi 2 iz
 erauntzi *Ipar* h. erantzi
 erausi 1 ad; g. er.; 2 iz da gaur batez ere
 erauzi, erauz, erauzten
 erauzketa gaur 'ateratze', etab
 erazagutu, erazagut, erazagutzen. Jas, Liter 'ezagutarazi'
 erazi* e. arazi
 eraztun
 erbatz batez ere *Bizk*: *erbatza bezain latza da; zuk horretaz ez dakizu erbatzik ere*
 erbeste
 erbestera, erbestera(tu), erbesterazen
 erbestera: *hainbat erbesterazeren ondorioz, beldurgarriki urritu zen irlandarren kopurua*
 erbestetar
 erbi
 erbikume
 erbinude
 erdaldun
 erdaldundu, erdaldun(du), erdalduntzen
 erdalkeria
 erdaltzale
 erdaltzaletasun
 erdaltzaletu, erdaltzale(tu), erdaltzaletzen
 erdara *erdal* forma dagokio hitz-elkarketako lehen osagai dencan
 erdarakada
 erdaratu, erdara(tu), erdaratzen
 erdeinatu, erdeina, erdeinatzen
 erdeinu
 erdera* e. erdara
 erdi 1
 erdi bana
 erdi bi egin
 erditik egin
 erdiz erdi
 Erdi Aro
 erdi maila
 erdi lo
 erdi 2 erdi, erditzen, *da* ad: *seme batez erdi zen*
 erdialde
 erdibanatu
 erdibide
 erdibideko
 erdibitu, erdibi, erdibitzen
 erdibitzaille
 erdietsi, erdiets, erdiesten
 erdigune
 erdikari
 erdikide
 erdimin
 erdipurdi

erdiragarri

erdiratu, erdira(tu), erdiratzen: 1 lehen *du* ad 'erdibitu, hautsi' batez ere *bihotza erdiratu* esapidean erabilia; 2 *da/du* ad 'erdian jarri, erdira eraman, bota': *baloia erdiratu zuen*

erdotsu: *erdotsuan utzi dute; oren erdotsu baten buruan etorriko da*

erditu, erdi, erditzen, *da* ad: *alaba batez erditu zen*

erditze

erdiuharte = penintsula

erdizka

erdizkatu, erdizka(tu), erdizkatzen

erdu *Bizk*: *erdu nire Aitaren bedeinkatuok* = 'zatoz(te)'

ere: *guk ere (bai); etxea ere; gaur ere; esan ere; batez ere; hala ere; *ere bai; *ere ez*

eredu**ereduzko****eredugarri**

eregi *Bizk* h. *craiki*

ereile

erein, erein, ereiten

ereinaldi**ereintza**

ereman* *Ipar* e. *eraman*

eremu**eremutar****ereserki****eresi****eretze(e)****ergatibo****ergel**

ergeldu, ergel(du), ergeltzen

ergelkeria**ergeltasun****ergji**

eri 1 'hatz'; 2 'gaixo'

erialdi**erietxe****erikor**

eriondo: *eriondoa ospitalean eman zuen*

eritasun**eritegi**

eritu, eri(tu), eritzen: 'gaixotu'

critzi* e. *iritzi*

erizain**erizaindegi****erizaintza**

erizantza* e. *erizaintza*

erizpide* e. *irizpide*

erkatu, erka, erkatzen

erkatz *Ipar* h. *erratz*

erkide 1 iz 'partaide, bazkide'; 2 izond = **komun**

erkidego**erkin**

erkindu, erkin(du), erkintzen

erlakume* e. *erlekume*

erlastu, erlats, erlasten

erlategi**erlatibitate****erlatibo****erlauntz**

erlauntza* e. *erlauntz*

erlazain* e. erlezain
 erlazantza* e. erlezaintza
 erlazio
 erlazonatu, erlazona, erlazonatzen
 erlazkuntza* e. erle-hazkuntza
 erle
 erle-hazkuntza
 erlekume
 erlezain
 erlezaintza
 erliebe
 erlijio
 erlijioso
 erlijiozko
 erlikia
 erlisione *Ipar* h. erlijio
 erloi* e. erloju
 erlojari* e. erlojugile, erloju-konpontzaile, erloju-saltzaile
 erloju
 erloju-denda, erloju denda
 erloju-konpontzaile, erloju konpontzaile
 erloju-saltzaile, erloju saltzaile
 erlojugile
 erlojugintza
 erlojutegi
 ermita
 ermitatxo
 ermitau
 ernaberritu, ernaberi, ernaberritzen
 ernagarri
 ernai *ernai egon* esapidetan erabilia, batez ere
 ernalarazi, ernalaraz, ernalarazten
 ernaldu, ernai, ernaltzen
 ernalketa
 ernamuin
 ernarazi, ernaraz, ernarazten
 ernari
 ernatu, ernai, ernatzen
 erne 1 izond eta adlag
 erne 2 erne, emetzen ad
 ernearazi, ernearaz, ernearazten
 ernegarazi, ernegaraz, ernegarazten
 ernegatu, ernega, ernegatzen
 ernegazio
 ernegu
 ernetasun
 ero 1 izond eta iz
 ero 2 ero, eraiten, *du ad zah.* Ik **hil**, **erail**
 eroaldi
 eroale Fis
 eroan, eroan, eroaten. 1 Batez ere *Bizk* eta *Zub*: ik **eraman**; 2 Fis: *beroa eroan*; *elektroiak eroan*
 eroapen
 croetxe
 erokeria
 erorarazi, eroraraz, erorarazten
 erorbide
 erori, eror, erortzen
 erorialdi

eroriko
 erorka
 erorketa h. eroriko
 erorkor: *hosto erorkorra*
 erorkortasun
 erortoki
 erortze
 erosi, eros, erosten
 erosketa
 erosle
 eroso
 erosokeria
 erosotasun
 erospen
 erosta
 erostari
 erostun
 erotu, ero(tu), erotzen
 erpe
 erpin
 erpuru
 errabia
 errabiagarri
 errabiatu, errabia(tu), errabiatzen
 errada* e. edarra
 erradiadore
 erradiazio
 erradikal
 erradio
 erradioaktibitate
 erradioaktibo
 erradiografia
 errai plur 'gorputzaren bularralde eta sabelaldeko barne-organoak'
 errail
 errain 1 'semearen emaztea'
 errain 2 *lpar* 'giltzurruna'
 errainu
 errakuntza
 erralde
 erraldoi
 erramu 'ereinotza'
 erran, erran, erraten
 errape
 erratu, erra, erratzen
 erratz
 erraustu, errauts, errausten
 errauts
 erraz
 errazional* e. arrazional
 errazki
 erraztasun
 erraztu, erraz(tu), errazten
 erraztun* e. eraztun
 erre, erre, erretzen
 erreaktibo
 erreakzio
 erreal iz 'txanpona'
 errealdi

errealismo
errealista
errealitate
errearazi, errearaz, errearazten
errebal
errebelatu, errebela, errebelatzen: 1 Batez ere *Ipar* 'galdu, bidetik atera': *ardi errebelatuak; Parisko*
karriketan errebelaturik; 2 'argazkiak errebelatu'; erlijioan: *Jainkoak elizari errebelatu dizkion*
egiak
erreberentzia
erreberritu, erreberri, erreberritzen *Ipar* h. **berritu**
errebese
errebista h. 1 ikuskapen; 2 aldizkaria
errebolber
errebolta
erreboluzio h. iraultza; bira, itzulia
errebote
errediza h. altzari
errefain* e. atsotitz
errefau *Raphanus sativus*
errefera *Ipar* 'pilota-jokoan sakea edo botea itzultzea'
erreferatu, errefera(tu), erreferatzen *Ipar*
erreferentzia
erreflexio* e. 1 gogoeta, hausnarketa; 2 Fis islapen
erreflexu
erreforma
errefrau h. atsotitz
errefusatu, errefusa, errefusatzten
erregai
erregaitz
erregalatu, erregala, erregalatzten *herr, Heg;* h. **opari** egin
erregalu *herr, Heg;* h. **opari**
erregarri: *sukar erregarria; egia, askoren erregarria*
errege
errege bide, errege-bide
errege-erreginak: *Espainiako errege-erreginak etorri dira*
erregealdi
erregagai
erregego 'erregetza, erregetasun'
erregela
erregelamendu *Ipar* h. **araudi, arautegi**
erregelatu, erregela(tu), erregelatzten h. **arautu**
erregorde
erregetasun
erregetiari: *euskaldun erregetiari eta bonapartetiarrak*
erregetu, errege(tu), erregetzen
erregetxo
erregetza
erregezko: *erregezkoak, aitoren semeak eta herri xehea*
erregina
errege-erreginak
erreginagai
erregu 1 eskaria, otoitza
erreguka
erregu 2 'neurria': *bi erregu bihi*
erregular: *aditx erregular, poligono erregular*
erregutu, erregu(tu), erregutzen
errein* e. errain
erreinaldi

erreinatu, erreina, erreinatzen

erreinu

erreka

erreka jo

errekaitatu, errekaita, errekaitatzen. *Ipar*, zah. h. 1 bildu; 2 zaindu, artatu

errekaitu *Ipar* 1 'arta'; 2 'erreminta'

errekaratu, errekara, errekaratzen, *Ipar* h. erreka jo: *etxea errekaratu zaio*

errekasto

errekatxo

erreketa

erreki

errekina

errekora

errekordun

errektore 'hezkuntza sistemakoa'

erremate 1 *herr*, *Heg*; 'azkena, bukaera': *erremate txarra eraman = fin gaizto egin*; 2 'enkantea'

errematean atera

errematean ipini

errematea egin

errematera atera

erremediatu, erremedia, erremediatzen

erremedio

errementaldegi h. errementeria, aroztegi

errementari

errementeria

erreminta = lanabes

erremolatxa *Heg Beta vulgaris*

erremusina *Ipar*, zah. h. amoina, limosna

erremuskada *Bizk* h. purrustada

erren* e. errain

errendarazi, errendaraz, errendarazten

errendatu, errenda, errendatzen

errendimendu

errenditu, errendi, errenditzen

errenkada

errenta

errenteria

errentero *Heg* h. maizter

erreparatu, errepara, erreparatzen: 1 *Ipar* 'ordaindu, osatu': *egin kalteak erreparatu*; 2 *Heg* 'ohartu, hauteman': *errepara iezaiozu haur horren ibilerari*

erreparo *herr*, *Heg*

errepide

errepika

errepikapen

errepikarazi, errepikaraz, errepikarazten

errepikatu, errepika(tu), errepikatzen

errepikatzailer

errepira *Ipar*

errepresentatu* e. antzeztu, irudikatu, ordezkatu; adierazi, etab

errepublika

errepublikano

errepublikazale

erres askotan ez-sing 'bahia, bermea'

erresa 'zahi-mota berezia edo zahi-hondakina'

erresaka

erresalbu

erreserba

erresioñol h. urretxindor

erresinul* e. erresiñol
 erresistentzia
 erreskada h. errenkada
 errespetagarri
 errespetagarritasun
 errespetarazi, errespetaraz, errespetarazten
 errespetatu, errespeta, errespetatzen
 errespetu
 errespotsu
 erresuma
 erresumin
 erretaula
 erretegi
 erreten
 erreteila 'teilatutako konpontzea'
 erretilu
 erretiratu, erretira, erretiratzen
 erretiro
 erretiroa hartu
 erretoki
 erretolika
 erretor* e. erretore
 erretore 'parrokiako arduradun nagusia'
 erretoretza
 erretorgo *Ipar* h. erretoretza
 erretorika cf erretolika
 erretoriko: *ez dago hor sasi-galdera erretorikoa baizik*
 erretiratu Batez ere *Heg:* 1 'argazkia'; 2 'giza irudia'

(Euskaltzaindiak, Bilbon, 1996ko azaroaren 29an onartua)